

RESUMEN (ESPAÑOL)

La presente tesis doctoral pretende realizar una aproximación, destinada al ámbito hispano-parlante, a la música de Corea, así como a sus condicionantes históricos y sociales, y valorar su contribución al desarrollo de la cultura, el arte y la música a nivel internacional. Se trata de analizar cuáles han sido los rasgos distintivos de la música coreana, tanto propios como foráneos aunque asimilados en territorio coreano, y explicarlos al ámbito español, al tiempo que estudiar la llegada de la música occidental (y muy en particular, de la música cristiana y más específicamente, católica) al país de la calma matutina, así como analizar su desarrollo a lo largo del tiempo y posibles relaciones futuras.

La justificación del trabajo tiene plena actualidad, dado que no existe en lengua castellana un trabajo de las presentes características, que sin duda podrá servir como puente de entendimiento entre dos países y culturas alejados en el espacio, aunque ambos comprometidos con el espíritu de progreso de los países democráticos, y que poco a poco, van estrechando mutuas relaciones. La metodología que se ha empleado ha consistido en ofrecer en primer término al lector español un estado de la cuestión a propósito de cuál ha sido y es el contexto histórico y social de la península de Corea, es decir, señalar sus características geográficas, lingüísticas e históricas, que sirvan para comprender mejor el desarrollo cultural y artístico del país, así como detenerse muy especialmente en cuestiones de religión y pensamiento, fundamentales en Corea, pues se trata sin duda de un país que valora muchísimo todo lo relacionado con la cultura religiosa y las ciencias del espíritu (su cosmogonía —mitos, leyendas, símbolos—, la religión, teología y filosofía) desde la antigüedad. A continuación, el trabajo analiza la historia del cristianismo en Corea y sus implicaciones hasta el presente, para pasar enseguida a tratar del mundo musical de Corea: la música tradicional coreana a través de sus huellas históricas y la recepción de la música occidental, poniendo un especial énfasis en el análisis y estudio de los instrumentos musicales coreanos, así como de la música oriental en el país (música budista -de origen indio- y música china -confucianista-). A continuación, se hace un repaso minucioso a la historia de la música coreana, por períodos históricos: período antiguo, dinastía de Chóson, época moderna y época contemporánea, con un apartado específico dedicado al estudio de la música occidental en la Corea contemporánea, para finalizar con una aproximación detenida a la historia de la música católica en Corea, es decir, a la música occidental en Corea a través de la música cristiana, y a la música tradicional coreana a través de sus huellas históricas y la recepción de la música occidental. Finalmente, se ofrecen las pertinentes conclusiones y perspectivas de futuro (es decir, la apertura a nuevas investigaciones que este trabajo pretende aportar), y se expone una amplísima bibliografía, aquí reunida por vez primera dentro del ámbito musicológico de habla hispana.

El trabajo se ha querido ilustrar profusamente, con vistas a facilitar una mayor y mejor aprehensión de los temas tratados, en ocasiones muy alejados conceptualmente del concepto musicológico europeo y español, tratando de ofrecer al mismo tiempo, cuando ha parecido necesario o ha sido posible, la traducción terminológica de determinados conceptos, de manera plurilingüe: transcripción fonética al castellano, término en inglés, en coreano y alfabeto hánkel, e incluso en chino. De modo semejante, ha parecido interesante incluir como Anexo, dada su gran relación con el ámbito coreano, y que ello puede explicar determinadas cuestiones tratadas en el cuerpo del trabajo, un capítulo dedicado al estudio de los instrumentos tradicionales de la India, para finalizar con una reflexión en torno a la necesidad de tender puentes entre dos países y dos pueblos que comienzan a conocerse, y que, en el apartado musical, como en el artístico y cultural, y en tantos otros (muy especialmente también en el apartado religioso y del cultivo del espíritu), tienen mucho que poderse ofrecer mutuamente y apenas comienzan a abrir nuevas vías de conocimiento común.

RESUMEN (VALENCIÀ)

La present tesi doctoral pretén realitzar una aproximació, destinada a l'àmbit hispà-parlant, a la música de Corea, així com als seus condicionants històrics i socials, i valorar la seva contribució al desenvolupament de la cultura, l'art i la música a nivell internacional. Es tracta d'analitzar quins han estat els trets distintius de la música coreana, tant propis com forans encara que assimilats en territori coreà, i explicar-los a l'àmbit espanyol, alhora que estudiar l'arribada de la música occidental (i molt en particular, de la música cristiana i més específicament, catòlica) al país de la calma matutina, així com analitzar el seu desenvolupament al llarg del temps i les seves possibles relacions futures.

La justificació del treball té plena actualitat, atès que no existeix en llengua castellana un treball de les presents característiques, que sens dubte podrà servir com a pont d'entesa entre dos països i cultures allunyats en l'espai, encara que tots dos compromesos amb l'esperit de progrés dels països democràtics, i què, a poc a poc, van estrenyent mútues relacions. La metodologia que s'ha emprat ha

consistit en oferir en primer terme al lector espanyol un estat de la qüestió a propòsit de quin ha estat i quin és el context històric i social de la península de Corea, és a dir, assenyalar les seves característiques geogràfiques, lingüístiques i històriques, que serveixin per comprendre millor el desenvolupament cultural i artístic del país, així com aturar-se, molt especialment, en qüestions de religió i pensament, fonamentals a Corea, ja que es tracta sens dubte d'un país que valora moltíssim tot el relacionat amb la cultura religiosa i les ciències de l'esperit (la seva cosmogonia -mites, llegendes, símbols-, la religió, teologia i filosofia) des de l'antiguitat. A continuació, el treball analitza la història del cristianisme a Corea i les seves implicacions fins al present, per passar de seguida a tractar del món musical de Corea: la música tradicional coreana a través de les seves petjades històriques i la recepció de la música occidental, posant un especial èmfasi en l'anàlisi i estudi dels instruments musicals coreans, així com de la música oriental al país (música budista -d'origen indi- i música xinesa -confucianista-). A continuació, es fa un repàs minuciós a la història de la música coreana, per períodes històrics: període antic, dinastia Choson, època moderna i època contemporània, amb un apartat específic dedicat a l'estudi de la música occidental a la Corea contemporània, per finalitzar amb una aproximació detinguda a la història de la música catòlica a Corea, és a dir, a la música occidental a Corea a través de la música cristiana, i a la música tradicional coreana a través de les seves petjades històriques i la recepció de la música occidental. Finalment, s'ofereixen les pertinents conclusions i perspectives de futur (és a dir, l'obertura a noves investigacions que aquest treball pretén aportar), i s'exposa una amplíssima bibliografia, aquí reunida per primera vegada dins de l'àmbit musicològic de parla hispana.

El treball s'ha volgut il·lustrar profusament, per tal de facilitar una major i millor aprehensió dels temes tractats, de vegades molt allunyats conceptualment del concepte musicològic europeu i espanyol, tractant d'oferir, a la vegada, quan ha semblat necessari o ha estat possible, la traducció terminològica de determinats conceptes, de manera plurilingüe: transcripció fonètica al castellà, terme en anglès, en coreà i alfabet Hankel, i fins i tot, en xinès. De manera semblant, ha semblat interessant incloure, com a annex (donada la seva gran relació amb l'àmbit coreà, i que això pot explicar determinades qüestions tractades en el cos del treball), un capítol dedicat a l'estudi dels instruments tradicionals de l'Índia, per finalitzar amb una reflexió al voltant de la necessitat de construir ponts entre dos països i dos pobles que comencen a conèixer-se, i que, en l'apartat musical, com en l'artístic i cultural, i en tants altres (molt especialment també en l'apartat religiós i del cultiu de l'esperit), tenen molt a poder-se oferir mútuament, i tot, just quan es comencen a obrir noves vies de coneixement comú.

ABSTRACT (ENGLISH)

This doctoral dissertation aims to make an approach aimed at Spanish-speaking area, to the music of Korea, as well as their historical and social conditions, and assess its contribution to the development of culture, art and music internationally. It is to analyze what were the distinguishing traits (both native and imported but assimilated into Korean territory) Korean music, and explain all that to the Spanish area, while studying the arrival of Western music (and particularly, Christian and Catholic music) to the country of the Morning Calm, and analyze its development over time and possible future relationships.

The justification of the work is relevant today, because it doesn't exist up to now, in Spanish language, one work like this, that certainly can serve as a bridge of understanding between two countries and distant cultures in space, although both committed to the spirit of progress in democratic countries, and gradually taper mutual relations. The methodology that has been used has been to provide first to the Spanish reader a state of the question about what has been and is the historical and social context of the Korean peninsula, ie identify their geographical, linguistic characteristics and historical, serve to better understand the cultural and artistic development of the country. I wanted to stop, especially, in matters of religion and thought, fundamental in Korea, because it is certainly a country that values much everything about the religious culture and the human sciences (its cosmogony, with its myths, legends, symbols..., religion, theology and philosophy) since antiquity. Then the paper analyzes the history of Christianity in Korea and its implications to the present, to move quickly to deal with the musical world of Korea: Korean traditional music through its historical traces and reception of Western music, putting a special emphasis on the analysis and study of Korean musical instruments, as well as the oriental music at home (Buddhist music -with an Indian-origin-, and Chinese music -Confucianism-). Next, a detailed history of Korean music review, through its historical periods: ancient period, Choson dynasty, modern times and contemporary period, with a special section devoted to the study of Western music in contemporary Korea to end with a careful history of Catholic music in Korea

approximation, ie the Western music in Korea through Christian music, and traditional Korean music through its historical traces and reception of Western music. Finally, I provide the relevant conclusions and future perspectives (ie, openness to new research that this paper provides), and an extensive bibliography is exposed, gathered here for the first time within the musicological field in Spanish language.

I wanted to illustrate the work profusely, in order to facilitate more and better grasp of the issues, -sometimes very distant conceptually from the usual European musicological concept and Spanish-, trying to offer, at the same time (when it seemed necessary or it has been possible), terminology translation of certain concepts, in a multilingual way: the Castilian phonetic transcription, the term in English, the term in Korean and Hankel alphabet, and even, in Chinese. Similarly, it seemed interesting to include, as Annex (given its great relationship with the Korean field, and that this may explain certain issues addressed in the body of work), a chapter devoted to the study of traditional Indian instruments, ending with a reflection on the need to build bridges between two countries and two peoples begin to know, and in the music section, as in the arts and culture, and many other fields (especially also in the religious section and cultivation of the spirit), have much to be able to offer each other and just beginning to open new avenues of common knowledge.